

Viešosios konsultacijos

Ką reikia padaryti šiame etape?

- Viešąsias konsultacijas integruoti į poveikio vertinimo procesą;
- Pateikti apibendrintus viešųjų konsultacijų rezultatus;
- Nurodyti, su kokiomis interesų grupėmis buvo konsultuotasi;
- Nurodyti, kuriame poveikio vertinimo rengimo etape buvo konsultuotasi;
- Nurodyti, kaip buvo panaudoti viešųjų konsultacijų rezultatai;
- Jeigu konsultacijos nevykdytos, pateikti pagrindimą, kodėl jos nebuvo surengtos.

Tinkamai organizuotos viešosios konsultacijos leidžia priimti pagrįstus viešosios politikos sprendimus, atsižvelgti į visuomenės grupių nuomonę, didinti pasitikėjimą valstybės institucijomis ir jų priimamais sprendimais. Poveikio vertinimų rengėjai konsultacijų metu gali susirinkti reikiamą informaciją ir duomenis apie problemos mastą, pasikonsultuoti dėl galimų problemos sprendimo alternatyvų, tikėtino jų poveikio ir pan.

Iki šiol buvo įprasta rengti konsultacijas dėl teisės akto projektų, tačiau šiame etape, kai jau būna apsispręsta dėl problemos sprendimo būdų ir principinių teisės akto projekto nuostatų, konsultacijų rezultatai gali mažai įtakoti būsimus viešosios politikos sprendimus. Todėl konsultacijos, rengiamos poveikio vertinimo etape, yra ne mažiau svarbios, negu konsultacijos dėl pačių teisės aktų projektų.

Viešosios konsultacijos, priklausomai nuo jų tikslo, gali būti rengiamos dar prieš pradėdant poveikio vertinimą, bet kuriame poveikio vertinimo etape arba jį jau pabaigus (šiuo atveju gali būti konsultuojamasi dėl išankstinių poveikio vertinimo rezultatų). Esant reikalui, gali būti rengiama keletas konsultacijų įvairiuose poveikio vertinimo etapuose.

Svarbu, kad į viešąsias konsultacijas būtų įtraukiamos visos visuomenės grupės, kurios gali patirti poveikį. Tai padės objektyviai įvertinti visas numatomo teisinio reguliavimo pasekmes – tiek teigiamas, tiek ir neigiamas, trumpalaikes (vienkartines) ir ilgalaikes.

Viešosios konsultacijos valdžios institucijoms gali suteikti informacijos, padėsiančios priimti pagrįstus sprendimus, išvengti nepageidaujamų pasekmių ir palengvinti teisės aktų įgyvendinimą. Konsultacijų metu surinkta empirinė (t. y. paremta patirtimi ir stebėjimais) informacija padės įvertinti suinteresuotų šalių lūkesčius, atlikti poveikio vertinimams reikalingą analizę, identifikuoti galimas politikos alternatyvas (įskaitant nereguliacines) ir palyginti jų poveikį.

Dėl konsultacijų formos, metodų, laiko ir konkrečių konsultacijoms teikiamų klausimų nusprendžia patys poveikio vertinimo rengėjai. Pagrindiniai konsultacijų metodai apima apklausas, apskritojo stalo diskusijas, fokus grupes, interviu, konferencijas ir kitus plataus masto renginius, kvietimus teikti pasiūlymus, lauko tyrimus ir viešus klausymus.

Organizuojant viešąsias konsultacijas, rekomenduojama naudotis Viešųjų konsultacijų metodika ir taikymo gairėmis¹, kuriose detalai aprašomi viešųjų konsultacijų principai, procesas ir metodai, pateikiami pavyzdžiai.

¹ https://epilietis.lrv.lt/uploads/epilietis/documents/files/A_LRV_visas_el_leidiny WEB.pdf

Viešosios politikos problemą planuojanti spręsti institucija turėtų surengti viešąsias konsultacijas elektroninėje platformoje *epilietis.lrv.lt*. Po viešųjų konsultacijų turėtų būti parengtas viešųjų konsultacijų rezultatus apibendrinantis dokumentas, kuriame būtų aptarti gauti pasiūlymai ir pastabos ir jų panaudojimas rengiant poveikio vertinimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad teisės akto projekto ir susijusių dokumentų įkėlimas į Teisės aktų informacinę sistemą (TAIS) negali būti laikomas pilnavertėmis viešosiomis konsultacijomis. Viešosios konsultacijos – tai aktyvus procesas, kurio metu poveikio vertinimo ir teisės akto projekto rengėjas identifikuoja tikslines visuomenės grupes ir tiesiogiai su jomis (ar jas atstovaujančiomis organizacijomis) komunikuoja. TAIS yra svarbi informacinė sistema, bet ši sistema nėra sukurta viešosioms konsultacijoms organizuoti.

Žemiau pateikti pavyzdžiai klausimų, kuriuos galima išsiaiškinti viešųjų konsultacijų metu įvairiuose poveikio vertinimo etapuose.

Problema:

- Koks problemos mastas?
- Kokios priežastys nulėmė problemos atsiradimą?
- Koks skirtingų tikslinių grupių požiūris į problemą?

Problemos sprendimo alternatyvos:

- Ar identifikuotos visos galimos alternatyvos?
- Ar problemai spręsti būtinas teisinis reguliavimas?
- Kokiais kitais būdais galima spręsti problemą?
- Ar realu įgyvendinti pasirinktą alternatyvą?

Pasirinktos alternatyvos poveikio įvertinimas

- Kokio laukiama tiesioginio poveikio (teigiamo ir neigiamo) skirtingoms tikslinėms grupėms?
- Koks galimas netiesioginis poveikis?
- Kokios galimos nenumatytos pasekmės?
- Kokiomis priemonėmis galima sušvelninti neigiamą sprendimo poveikį?